

**Załącznik
do Uchwały nr V/26/11
Rady Gminy Rutka-Tartak
z dnia 24.03.2011 r.**

**PROGRAM
USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU GMINY RUTKA-TARTAK**

Spis treści

1. Charakterystyka azbestu i wyrobów zawierających azbest
2. Ramy prawne
3. Skala problemu w Gminie Rutka-Tartak
4. Kierunki działań zmierzających do usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Rutka-Tartak
5. Założenia programu usuwania wyrobów zawierających azbest
6. Środki niezbędne do realizacji Programu

1. Charakterystyka azbestu i wyrobów zawierających azbest

W Polsce od wielu lat stosowano azbest w różnych dziedzinach gospodarki. Jego znakomite właściwości użytkowe sprawiły, że znalazł liczne zastosowania w budownictwie mieszkaniowym, użyteczności publicznej, przemysłowym, w energetyce, instalacjach przemysłu chemicznego, w przemyśle motoryzacyjnym oraz wielu innych dziedzinach gospodarki. Azbest posiada unikalne właściwości chemiczne i fizyczne. Odporność azbestu na działanie wysokich temperatur (temperatura rozkładu i topnienia ok. 1500°C) jest jedną z najważniejszych zalet, dzięki którym znalazł on szerokie zastosowanie jako surowiec niepalny w różnego rodzaju wyrobach. Właściwości termoizolacyjne i dźwiękochłonne, wytrzymałość na rozciąganie, elastyczność, a także odporność niektórych odmian azbestu na działanie kwasów, alkaliów i wody morskiej czynią zeń surowiec o szerokim zastosowaniu. Największa ilość azbestu została wykorzystana w budownictwie, głównie do produkcji wyrobów azbestowo – cementowych stanowiących pokrycia dachowe, popularny „eternit” - płyty faliste, osłony elewacyjne – płyty elewacyjne, rury ciśnieniowe i bezciśnieniowe: rury wodociągowe, kanalizacyjne i kanały zsypowe do odpadów komunalnych.

Wyroby zawierające azbest, a w przypadku ich usunięcia, odpady zawierające azbest stanowią potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi i środowiska. Wobec uznania szkodliwego wpływu włókien azbestu na człowieka w wielu krajach świata w latach 90 – tych ubiegłego wieku wprowadzono całkowity zakaz jego stosowania.

2. Ramy prawne

Powszechne zastosowanie wyrobów azbestowych, wobec stwierdzenia ich negatywnego oddziaływania na zdrowie ludzi skłania do podjęcia działań zmierzających do eliminacji tych wyrobów z naszego otoczenia.

Azbest zgodnie z art. 160 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, Nr 111, poz. 708, Nr 138, poz. 865 i Nr 154, poz. 958) obok PCB zaliczany jest do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. 14 maja 2002 r. Rada Ministrów przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających

azbest stosowanych na terytorium Polski”. Obejmuje on m.in. usuwanie azbestu, szczególnie z budynków, propozycje rozwiązań składowania odpadów zawierających azbest (składowiska), postulowane zasady wsparcia finansowego, wytyczne do opracowania wojewódzkich i powiatowych programów usuwania wyrobów azbestowych, założenia dotyczące organizacji systemu kontroli i monitoringu programu. Program dopuszcza wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w użytkowanych instalacjach lub urządzeniach, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2032 r.

Program nakłada na gminy następujące zadania:

- uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w gminnych planach gospodarki odpadami,
- współpracę z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem,
- przygotowywanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu.

Większość wyrobów zawierających azbest znajduje się na nieruchomościach będących własnością osób fizycznych. Osoby te zobowiązane są do przedkładania Wójtowi informacji o posiadanych wyrobach zawierających azbest, a Wójt okresowo przedkłada przedmiotowe informacje marszałkowi województwa, który prowadzi ich rejestr.

Do głównych aktów prawnych regulujących szczegółowe wymagania i zasady użytkowania i usuwania wyrobów zawierający azbest należą:

- rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).
- rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649).
- rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia

14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).

Obowiązujące przepisy prawa określają sposoby bezpiecznego użytkowania oraz warunki usuwania wyrobów zawierających azbest. Najważniejsze z nich to:

- prace polegające na usuwaniu lub na naprawie wyrobów zawierających azbest mogą być prowadzone wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do ich prowadzenia.
- wykonawcy prac powinni posiadać zezwolenie na prowadzenie działalności, w wyniku której powstają odpady niebezpieczne.
- prace te powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu powiatowemu organowi nadzoru budowlanego.
- wykonawca prac polegających na naprawie lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zobowiązany jest do izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie odpowiednich osłon, ogrodzenia terenu prac umieszczenia tablic ostrzegawczych o treści „Uwaga – zagrożenie azbestem”.
- prace powyższe muszą być prowadzone w taki sposób, żeby wyeliminować uwalnianie włókien azbestowych.

3. Skala problemu w Gminie Rutka-Tartak w odniesieniu do powiatu

Wyroby zawierające azbest, znajdujące się na terenie Gminy Rutka-Tartak to przede wszystkim płyty płaskie azbestowo – cementowe oraz płyty faliste azbestowo – cementowe.

W wyniku przeprowadzonej w 2004 r. inwentaryzacji na terenie gminy Rutka-Tartak wykonanej przez właścicieli nieruchomości oszacowano 140365,32 m² ~ 2105 479,80 kg ~ 2105 Mg (zakładając 1m² = 15 kg)

w tym:

- płyty płaskie azbestowo – cementowe w ilości 8989 m²,
- płyty faliste azbestowo – cementowe w ilości 131376,32 m².

Na terenie gminy w 2010 r. po przejściu trąby powietrznej z nawałnym

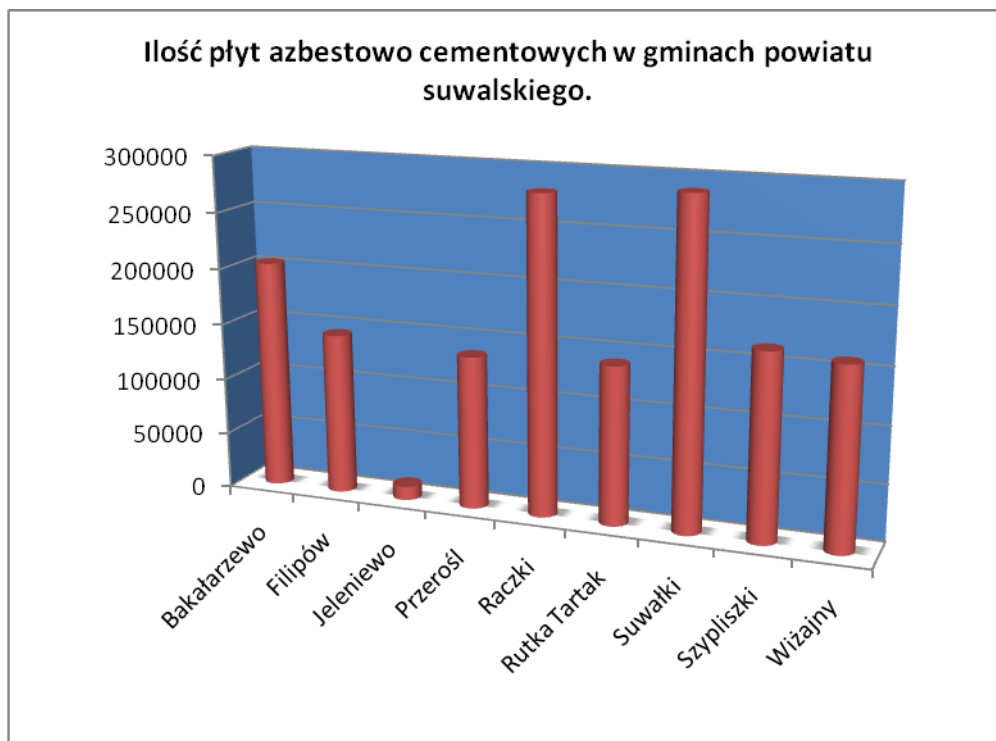
deszczem zutylizowano 135 Mg azbestu. Wówczas zostało uszkodzonych łącznie 48 budynków, które w większości były pokryte eternitem (materiałem budowlanym zawierającym azbest).

Zestawienie w 2009 r. ilości wyrobów zawierających azbest w poszczególnych gminach

Powiatu suwalskiego

<i>Gmina</i>	<i>Płyty azbestowo-cementowe [m²]</i>	<i>Rury azbestowo-cementowe [mb]</i>
Bakałarzewo	203800	-
Filipów	143983,75	4007
Jeleniewo	12312,237	-
Przerośl	136187	-
Raczki	280867	-
Rutka Tartak	140456	-
Suwałki	288171	-
Szypliszki	165002,5	-
Wiżajny	160000	1000
Ogółem	1530779,487	5007

Źródło: na podstawie danych z gmin i Starostwa Powiatowego w Suwałkach z 2009 r.

4. Kierunki działań zmierzających do usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Rutka-Tartak.

Szkodliwe działanie uszkodzonych wyrobów zawierających azbest stanowi o potrzebie systematycznego usuwania tych wyrobów z terenu gminy. Koszt

usunięcia wyrobów zawierających azbest z nieruchomości jest wysoki i stanowi o tempie zmniejszania się ilości tych wyrobów na terenie gminy. Przyspieszenie tego procesu wymaga pomocy właścicielom oraz zarządcom budynków na których takie wyroby zostały zamontowane.

Mieszkańcy gminy mogą liczyć na wsparcie ze strony samorządu terytorialnego. Gmina Rutka-Tartak brała pod uwagę możliwości:

- utworzenie składowiska odpadów zawierających azbest na terenie gminy,
- dofinansowanie usuwania wyrobów azbestowych przez samorząd dla właścicieli i zarządców zasobów mieszkaniowych.

Działanie pierwsze radykalnie zmniejszyłoby koszt transportu oraz utylizacji odpadów powstałych po zdjęciu wyrobów z budynków. Obecnie odpady te trzeba dostarczać na odległe składowiska, co wiąże się z wysokimi kosztami transportu.

Utworzenie składowiska odpadów niebezpiecznych na terenie gminy w msc. Poszeszupie było niemożliwe ze względu na zmianę obowiązujących przepisów. W związku z tym samorząd wycofał się z planów budowy składowiska odpadów zawierających azbest.

Urząd Gminy Rutka-Tartak będzie wnioskował o udzielenie dotacji ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku lub innych funduszy na zadania z zakresu usuwania azbestu.

W tej sytuacji jedyną formą wsparcia mieszkańców gminy jest dofinansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest.

5. Założenia programu usuwania wyrobów zawierających azbest.

- a) Inwentaryzacja i utworzenie dokładnej bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest z uwzględnieniem stopnia pilności ich usunięcia.
- b) Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.
- c) Przyjęcie Regulaminu pomocy mieszkańcom gminy w usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

- d) Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.
- e) Eliminacja możliwości powstawania „dzikich” wysypisk, na których istnieje niebezpieczeństwo składowania odpadów zawierających azbest.
- f) Prowadzenie monitoringu realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.
- g) Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu.

Po uchwaleniu Programu przez Radę Gminy Rutka-Tartak, zarządzeniem Wójta Gminy zostanie przyjęty regulamin precyzujący procedurę udzielania pomocy w usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

6. Środki niezbędne do realizacji Programu

Koszt transportu odpadów azbestowych powstałych w wyniku usunięcia wszystkich znajdujących się na terenie Gminy Rutka-Tartak wyrobów zawierających azbest, na składowisko odpadów niebezpiecznych oraz ich utylizacji można oszacować na około 1773000,00 zł (pozostało 1970 Mg = 1970000,00 kg x 0,90zł/kg).

W celu ustalenia kosztów usunięcia wyrobów zawierających azbest uzyskano informację od firm posiadających zezwolenia na odbiór i transport tego typu odpadów w regionie.

Płyty azbestowo – cementowe:

- średni koszt transportu wynosi: 5 zł/m²
- średni koszt unieszkodliwiania wynosi: 8,5 zł/m²
- średni koszt łącznie (transportu i unieszkodliwiania): 13,5 zł/m²

Procedura udzielenia zamówienia publicznego na odbiór odpadów, przy wzrastającej konkurencji może obniżyć ten koszt.

Uwzględniając wysokie koszty zastąpienia wyrobów budowlanych zawierających azbest innymi, bezpiecznymi oraz możliwości finansowe gminnego budżetu spowoduje rozłożenie procesu usuwania azbestu na wiele lat. Szacuje się, że wyroby budowlane zawierające azbest będą usuwane z terenu gminy w tempie około 100 – 150 ton rocznie.